

مقاله پژوهشی: ویژگی‌های جنگ آینده مؤثر بر استمرار عملیاتی رزم زمینی

علی جهانشاهی^۱، داود آقامحمدی^۲، شهرام نوروزانی^۳، محمد مردانی^۴

دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۶/۲۶

پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۰۸/۱۹

چکیده

به‌کارگیری روش‌های مختلف جنگیدن، پیشرفت‌های شگرف فناوریانه از سوی دشمنان و سرعت انجام و اثر اقدامات نظامی درصد موفقیت دشمن در اقدام نظامی تا حد چشم‌گیری افزایش یافته است از طرفی در شرایط کنونی که جمهوری اسلامی ایران در معرض تهدیدات مختلف نظامی از سوی آمریکا و متحدین آنان قرار داشته و در اغلب این کشورها به خصوص آمریکا عملیات برق آسا یکی از تاکتیک‌های آن‌ها محسوب و در اکثر اقدامات تجاوزکارانه مدنظر قرار گرفته است. بنابراین می‌توان گفت دغدغه استمرار عملیاتی در مقابل اقدامات نظامی دشمن وجود دارد. برای حل این مشکل، مسئله‌ای برای این پژوهش مطرح گردید؛ که عبارت شد از ویژگی‌های جنگ آینده مؤثر بر استمرار عملیاتی رزم زمینی چیست؟ برای پاسخ به مسئله اشاره شده، هدف اصلی این پژوهش «دستیابی به ویژگی‌های جنگ آینده مؤثر بر استمرار عملیاتی رزم زمینی» تعیین گردید. نوع پژوهش «کاربردی» و با استفاده از مجموعه داده‌های کمی و کیفی با رویکرد آمیخته صورت گرفته لذا رویکرد این پژوهش رویکرد آمیخته و از روش موردی - زمینه‌ای استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش شامل دو بخش بوده، بخش اول جامعه خبرگان و بخش دوم جامعه عمومی پژوهش، که تعداد جامعه آماری بخش اول ۱۲ نفر و بخش دوم ۱۰۷ نفر تشکیل داده‌اند. یافته‌های محقق حاصل از مطالعات کتابخانه‌ای، میدانی و مصاحبه با صاحب‌نظران عبارت است از تهیه ۵ پرسش‌نامه که نتیجه حاصل از این پژوهش عبارتند از؛ احصاء ۲۸ ویژگی مؤثر بر استمرار عملیاتی رزم زمینی در جنگ آینده. در ادامه ۵ پیشنهاد کاربردی و پژوهشی بر مبنای آن ارائه گردیده است.

واژگان کلیدی: استمرار عملیاتی، رزم زمینی، عملیات، جنگ آینده

^۱. استادیار دافوس آجا

^۲. استاد دانشگاه عالی دفاع ملی

^۳. استادیار دانشگاه عالی دفاع ملی

^۴. دانشجوی دکتری علوم دفاعی راهبردی دانشگاه عالی دفاع ملی (نویسنده مسئول) m.mardani@sndu.ac.ir

مقدمه

فَاسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَسِ تُو چنان که مأموری استقامت و پایداری کن و کسی که با همراهی تو به خدا رجوع کند نیز پایدار باشد، و (هیچ از حدود الهی) تجاوز نکنید که خدا به هر چه شما می‌کنید بصیر و داناست.^۱

دفاع در برابر تهدیدات ناشی از جنگ‌های آینده، نیازمند سازوکارهای نوین عصر خود بوده و بدون این سازوکارها نمی‌توان چارچوب مطمئنی برای تحکیم مبانی دفاعی کشور متصور بود. (تقوی اصل، ۱۳۸۸: ۴۷)

ترکیب وصفی "استمرار عملیاتی"، نقش و اهمیت آن در پیروزی میدان نبرد برای اولین بار در سخنان فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی) در بازدید از ستاد نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران مطرح شد که معظم‌له در این خصوص می‌فرمایند:

« نکته مهم دیگر، مسئله‌ی استمرار عملیاتی است؛ گاهی شما امکاناتی در اختیار دارید که اگر الان بگویند توان عملیاتی و توان رزمی چقدر است، با توجه به این امکانات، یک درصدی را معین خواهید کرد، خیلی خوب، درست هم هست لیکن اگر چنانچه همین عملیات چند ماه طول کشید باید دید آیا باز هم امکانات برای ما وجود دارد؟ این نکته‌ای اساسی است. ما بایستی امکانات و آمادگی‌ها را جوری تنظیم کنیم که استمرار عملیاتی امکان پذیر باشد. بعضی از ارتش‌های دنیا هستند که خوب می‌توانند مقاومت کنند. خوب ضربه می‌زنند اما در ظرف پانزده روز، اگر پانزده روز شد بیست روز، پا درگِل می‌مانند. باید این جوری بود که بتوانیم مقاومت کنیم، اگر چنانچه عملیات قابل استمرار باشد، آن وقت تضمین وجود خواهد داشت. مسئله استمرار عملیاتی برای پیروزی و مقاومت چیز خوبی است.»^۲

از سوی دیگر به‌کارگیری روش‌های مختلف جنگیدن، پیشرفت‌های شگرف فناورانه از سوی دشمنان و سرعت انجام و اثر اقدامات نظامی در صد موفقیت دشمن در اقدام نظامی تا حد چشم‌گیری افزایش یافته است و در این راستا می‌توان نتیجه گرفت که دغدغه استمرار عملیاتی در مقابل اقدامات نظامی دشمن وجود دارد. از طرفی در شرایط کنونی که جمهوری اسلامی ایران در معرض تهدیدات مختلف نظامی از سوی آمریکا و متحدین آنان قرار داشته و در اغلب این

۱. سوره مبارکه هود، آیه شریفه، ۱۱۲

۲. بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در دیدار فرماندهان و کارکنان نواجا، ۱۳۹۱/۲/۳

کشورها به خصوص آمریکا عملیات برق آسا یکی از تاکتیک‌های آن‌ها محسوب و در اکثر اقدامات تجاوزکارانه مدنظر قرار گرفته است. یکی از اصلی‌ترین دغدغه‌های محقق این مسئله است که در صورت وقوع عملیات نظامی توسط دشمن در سطح گسترده امکان مقابله و تداوم عملیات بدون آمادگی‌های قبلی امکان‌پذیر نخواهد بود و می‌توان با بررسی و شناخت ویژگی‌های جنگ آینده، علیه جمهوری اسلامی ایران در جهت تداوم عملیات اقدام نمود.

طی بررسی میدانی از سوابق و منابع پژوهشی، مؤید آن است که مسئله استمرار عملیاتی به قدر کافی مورد توجه قرار نگرفته. بنابراین با توجه به سیاست‌های سلطه‌جویانه آمریکا و متحدین آن نسبت به جمهوری اسلامی ایران، رشد سریع فناوری‌ها در جنگ، روش و نوع عملی شدن تهدید، احتمال اقدام نظامی بر علیه کشور هر روز قوی‌تر شده و دغدغه استمرار عملیاتی در برابر آنان مشکلی است که احساس می‌شود. در صورتی که اگر با نگاه به آینده، فرماندهان و مدیران آشنا به ویژگی‌های جنگ آینده باشند و تداوم عملیات در هر شرایطی ایجاد شود، دشمن در اهداف خود ناکام خواهد ماند. اهمیت پژوهش‌های طوری است که با انجام این پژوهش کمک به ایجاد زیر ساخت نظری برای استمرار عملیاتی رزم زمینی در جنگ آینده می‌باشد و می‌تواند مرجعی برای دانشجویان سطوح راهبردی و کارشناسی ارشد برای انجام پژوهش‌های بعدی در زمینه استمرار عملیاتی رزم زمینی باشد. به نظر می‌رسد که عدم انجام پژوهش بر روی چنین موضوع مهمی، احتمالاً می‌تواند عواقب و پیامدهای مانند فراهم نشدن زیر ساخت نظری برای تداوم عملیات زمینی در جنگ آینده و احتمالاً این مشکل، تداوم عملیات رزم زمینی را به شکل قابل ملاحظه‌ای کاهش خواهد داد.

از آنجایی که استمرار عملیاتی رزم زمینی متناسب با جنگ‌های آینده نیاز به شناخت ویژگی‌های جنگ آینده دارد مسئله اصلی تحقیق این است که ویژگی‌های جنگ آینده مؤثر بر استمرار عملیاتی رزم زمینی کدام است؟ که در نبردهای آینده رزم زمینی استمرار عملیاتی وجود داشته باشد.

مبانی نظری

پیشینه شناسی:

داوود آقا محمدی (۱۳۸۹) در پژوهش خود با عنوان "تعیین عوامل مؤثر در چابک‌سازی یگان‌های آجا^۱ با نگرش به تهدیدات آینده و ارائه الگوی مناسب برای سامانه‌های رزم زمینی آجا" توضیح می‌دهد هفت عامل زیرساخت چابکی شامل: فناوری نظامی بومی، تولید دانش، انعطاف‌پذیری سازمانی، نوع سازماندهی، سیستم‌ها و روش‌ها، بصیرت راهبردی و آماده‌سازی نیروی انسانی و ۹ عامل قابلیت چابکی شامل: واکنش دقیق و به‌موقع، آمادگی روحی و جسمی، تداوم پشتیبانی، جامع‌نگری، آمادگی حرفه‌ای، تامین و حفاظت، پاسخ‌گویی به‌موقع، اعلام خطر به‌موقع، سرعت و دقت عمل به‌عنوان عوامل مؤثر بر چابک‌سازی ارتش ج.ا.ا با نگرش به تهدیدات آینده می‌باشند. (آقامحمدی، ۱۳۸۹: ۱۹۶)

محمد عزیزی (۱۳۹۶) در رساله خود با عنوان "طراحی الگوی سازمان برای رزم جهت تقویت توان رزمی نیروهای مسلح مبتنی بر جنگ‌های آینده" که در این الگو **صحنه عملیات، مأموریت و میزان تهدید دشمن** به‌عنوان محورهای اساسی و تأثیرگذار در سازمان برای رزم در نظر گرفته شده و اساس تشکیل سازمان برای رزم، جهت مقابله و یا دفع تهدیدات بالفعل و یا بالقوه دشمن خواهد بود؛ بنابراین هر زمان که این سه مقوله تجلی پیدا نماید ناگزیر از تعیین یک سازمان برای رزم خواهیم بود که در این صورت ضمن در نظر گرفتن این سه مقوله محوری توجه به نیروی خودی یک اصل انکارناپذیر می‌باشد. که این الگو توجه لازم به نیروی خودی را با استفاده از ۴ بُعد، ۱۲ مؤلفه و ۳۹ شاخص پس از ارزیابی و تعیین وزن ارائه می‌نماید که با بهره‌مندی از امکانات در اختیار حداکثر بهره‌وری را می‌توان با پیروی از الگوی طراحی شده کسب خواهد نمود. (عزیزی، ۱۳۹۶: ۲۲۵)

بهادر امینیان (۱۳۸۹) در مقاله‌ای با موضوع "جنگ آینده در ادبیات استراتژیک آمریکا" عنوان می‌کند در طول دهه‌های گذشته موضوع جنگ آینده، یکی از اولویت‌های اساسی در محافل دفاعی - امنیتی و استراتژیک آمریکا بوده است و این توجه مباحث گسترده‌ای را در آمریکا ایجاد کرده است، در این مقاله تلاش شده است جنگ آینده آمریکا مورد بررسی قرار گیرد. (امینیان، ۱۳۸۹: ۲۱)

حسین عساریان نژاد و محمدرضا قرائی آشتیانی (۱۳۹۱) در مقاله‌ای با عنوان "سامانه آمادی دفاع همه‌جانبه در منازعات آینده" عنوان می‌کنند اگر نگاه مدیریتی و دید یکپارچه در پشتیبانی هوشمندانه

۱. ارتش جمهوری اسلامی ایران

حاکم باشد، تهیه هر نوع تجهیز اعم از خرید، ساخت و یا ابداع با مشارکت سامانه نت^۱ انجام خواهد شد. به این منظور است که پیچیدگی تجهیزات، کاربری آن را برای نفر و برای تعمیرکار سخت می‌کند. آموزش‌های آن نیز الزاماتی دارد که ممکن است در بعضی از مقاطع نتوان به آن عمل نمود. (قرائی - آشتیانی و عصاریان‌نژاد، ۱۳۹۱: ۲۲)

مفهوم شناسی:

استمرار عملیاتی: استمرار عملیاتی یک واژه ترکیبی است حاصل از استمرار به معنی [ات] (ع مص) گذشتن و رفتن پیوسته. استمرار داشتن؛ باقی بودن. مستمر بودن. توانا گردیدن در برداشتن چیزی. (منتهی الارب). قوی شدن. استواری و روا شدن کار. استوار شدن. (تاج‌المصادر بیهقی). (لغت‌نامه دهخدا) و عملیات که یک اقدام نظامی یا اجرای مأموریت راهبردی - تاکتیکی - خدماتی، آموزشی یا اداری نظامی را عملیات گویند.

استمرار عملیاتی یعنی، فرآیند ادامه نبرد شامل جابه‌جایی، تدارک، حمله، دفاع و مانورهایی است که برای تصرف اهداف هر نبرد یا لشکرکشی موردنیاز است. (لغت‌نامه دهخدا)

توانایی مداومت عملیاتی رزم زمینی در کلیه مأموریت‌های واگذاری در یک دوره مشخص که از طریق فرماندهی و کنترل، نیروی انسانی کارآمد، آماد و پشتیبانی قوی، ارتباط پایدار، اطلاعات به‌موقع به‌دست خواهد آمد. (آقامحمدی، ۱۳۹۸: مصاحبه و مکتوبه شخصی)

رزم زمینی: رزم زمینی معمولاً شامل انهدام و یا شکست نیروهای دشمن یا تصرف اهداف زمینی است که اشتیاق و یا کارایی دشمن را برای جنگیدن کاهش می‌دهد. (آیین‌نامه عملیات ۰-۳ FM، ۱۹۹۶: ۱۲۳) رزم زمینی به‌عنوان یک ویژگی برجسته برخوردار نظامی ادامه می‌یابد. این نوع رزم معمولاً شامل انهدام و یا شکست نیروهای دشمن یا تصرف اهداف زمینی است که اشتیاق و یا کارایی دشمن را برای جنگیدن کاهش می‌دهد. (اسکیلز^۲، ۱۹۹۶: ۵۷)

جنگ آینده: جنگ آینده جنگی است که در آن ره‌نامه و فنون (تاکتیک) اقتضایی، غیرتکرار، غیرتقلیدی، خلاقانه و بومی شده با محوریت نیروی انسانی متعهد و باانگیزه معنوی نقش اساسی را خواهد داشت. لذا جنگ آینده را می‌توان جنگ نسل پنجم نیز نامید. (حیدری، ۱۳۹۵: ۴۸)

۱. نگهداری و تعمیر

۲. Robert H. Scales

جنگ آینده به جنگی اطلاق می‌شود که در پیش روی جوامع بشری قرار داشته، ضمن تمایز و تفاوت نسبی در عناصر و ارکان و اهداف جنگ، نسبت به گذشته دارای ابعادی فراتر از جنگ نظامی صرف بوده (افزایش عامل اقتصادی، سیاست، فرهنگ فناوری نوین و غیره) و در عمل بر دکترین‌های نوین متکی است و نقش عواملی همچون دورایستایی، گسترش صحنه جغرافیا، سیالیت صحنه نبرد، کاهش زمان چرخه اقدام شبکه‌محوری، استقرار دوردست، انطباق سطوح راهبردی، عملیاتی و تاکتیکی، کاهش تلفات و خسارات و غیره را برجسته‌تر می‌کند. (طاهری، ۱۳۹۷: ۱۹)

ویژگی: صفوت، خصوصیت، اختصاص (لغت‌نامه دهخدا)

ویژگی‌های عملیاتی؛ ویژگی‌های نظامی مرتبط با عملکرد تجهیزات نظامی به‌طور جداگانه یا در ترکیب با سایر تجهیزات. (فرهنگ واژه‌های نظامی، ۱۳۹۲: ۲۵۵)

ویژگی‌های جنگ‌های آینده: با توجه به متنوع و پیچیده بودن تجهیزات و امکانات در جنگ آینده بنابراین محیط جنگ‌های آینده از ویژگی‌های متعددی برخوردار می‌باشد که به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود:

۱) توان زمینی به صورت آفندی و مبتنی بر تحرک بالا

افزایش توان رزم زمینی به‌صورت آفندی و مبتنی بر تحرک بالا (مکانیزه و سواره هوایی) و حداکثر استفاده از محورهای مواصلاتی.

۲) محیط آفند متوالی

در جنگ آینده به‌طور پیوسته و غیرتناوبی، آفند خواهد شد و محیط عملیات، محیط آفند متوالی و شبانه‌روزی خواهد بود. در جنگ آینده دشمن از آفندهای مسلح و در فضای سه بعدی به جای عملیات‌های آفندی خطی استفاده می‌کند. (محرابی، ۱۳۸۹: ۲۸)

۳) توسعه صحنه نبرد و نفوذ بر عمق هدف

توسعه صحنه نبرد و نفوذ بر عمق هدف که این دکترین مبتنی بر برتری اطلاعاتی، برتری هوایی، قدرت آتش، تحرک و بهره‌مندی از فناوری نوین در عرصه‌های مختلف است. (حیدری و همکاران، ۱۳۹۱: ۶۲)

۴) حمله به مراکز ثقل

در جنگ‌های آینده، دشمن از هدف‌های عمیق و راهبردی عملیات را آغاز می‌کند و مراکز ثقل (نظامی، سیاسی، اقتصادی و...) را مورد هدف قرار می‌دهد.

۵) درگیری هم‌زمان در سطوح سه‌گانه

انطباق سطوح راه‌کنشی، عملیاتی و راهبردی، با توجه به توان بالا در فناوری نظامی، تغییرات مناطق جنگ به سرعت به مناطق عقب کشیده می‌شود در واقع در جنگ‌های آینده در همه‌جا باید جنگید.

۶) به‌کارگیری تاکتیک ناهمتراز، در جنگ‌های آینده

جنگ ناهمتراز، پدیده جدیدی نیست و از دیرباز در عملیات و جنگ‌ها وجود داشته است به‌عنوان مثال ایرانیان پارسی با به‌کارگیری سواران کمان‌دار و بسیار چابک و مغولان با حملات برق‌آسا نبردهای خود را در قواره ناهمتراز اداره می‌کردند، اما آنچه جدید است، تاکتیک ناهمتراز است. (سعادت‌راد، ۱۳۸۹: ۹۰)

۷) مدیریت زمان

مدیریت زمان برای غربی‌ها اهمیت زیادی دارد. هر طرفی که توانست زمان را بهتر مدیریت کند، برنده جنگ خواهد بود یا نتیجه بهتری از جنگ خواهد گرفت. جنگ آینده براساس کوتاه بودن زمان و وسیع بودن منطقه جغرافیایی (صحنه عملیاتی) طراحی می‌شود.

۸) اجرای سریع و قاطع با شدت عمل زیاد

جنگ را با فشارهای افزون و با سرعتی غیرقابل تصور در محدوده وسیعی به پیش برد به‌گونه‌ای که اجازه هرگونه مقاومت و عکس‌العملی از دشمن سلب گردد.

۹) انجام عملیات غیرخطی

مطالعات نشان می‌دهد که آمریکا و متحدانش به احتمال زیاد در جنگ‌های آینده یگان‌های خود را در مجاورت هم در امتداد یک خط آرایش نخواهند داد (در امتداد خطوط خیز) و به همان سبک و قواعد سنتی حرکت نخواهند کرد و از چنین شیوه‌هایی اجتناب خواهند کرد. لذا در صدد هستند که محیطی غیرخطی ایجاد کنند. (طاهری، ۱۳۹۷: ۵۹)

۱۰) انجام عملیات تأثیرمحور یا مبتنی بر تأثیر

عملیات تأثیرمحور یعنی پرهیز از تخریب اهداف جانبی و تکیه بر انجام عملیاتی که تأثیر قطعی و مؤثر در سرنوشت جنگ دارد. چه بسا که یک اقدام تاکتیکی یا انهدام یک هدف کوچک تأثیر راهبردی در سرنوشت جنگ داشته باشد. (همان: ۱۴۸)

۱۱) به‌کارگیری نیروهای ویژه

واحدهای عملیاتی ویژه نیروهای معمولی را تقویت کرده و اثرات عملیات انجام شده به وسیله آنها را تا حد زیادی افزایش خواهند داد این نیروها می توانند در شرایطی که به یک نیروی بسیار متخصص و در عین حال کوچک و کم حجم نیاز است، به صورت مستقل به کار روند.

۱۲) استمرار عملیات، تحت هر شرایطی در هر زمانی و مکانی به صورت ناپوسته و

نامتناوب

غالب نظریه پردازان آمریکایی اعتقاد دارند با داشتن تحرک بالا، تجهیز یگانهای نظامی به فناوریهای نوین، قدرت آتش مطمئن و چابک کردن یگانها قادر خواهند بود به منظور کوتاه کردن دوره عملیات، تحت هر شرایطی یا در هر زمان و مکانی تک کنند. هر چند عملیاتها از نظر مکانی با هم پیوستگی نداشته باشند.

۱۳) تأکید بر عملیات سایبری

عملیات سایبری اشکال متعددی داشته و از انواع فناوریهای پیشرفته بهره می جویند. سامانه سلاحهای هوشمند، ماهوارههای جاسوسی، پرندههای بدون سرنشین با مداومت پرواز بالا، نمونه هایی از فناوریهای مورد استفاده در عملیات سایبری هستند. (حیدری و همکاران، ۱۳۹۱: ۶۴)

۱۴) مدنظر قرار دادن ابعاد و جنبه های مختلف جنگ نرم

در واقع جنگ نرم تلاش برنامه ریزی شده برای استفاده از ابزارها و روش های تبلیغی، رسانه ای، سیاسی و روان شناختی برای تأثیر نهادن بر حکومتها، گروهها و مردم کشورهای مقابل به منظور تغییر نگرشها، ارزشها و فناوریهای آنان است؛ به عبارتی جنگ نرم به استفاده یک کشور از قدرت نرم برای دستکاری افکار عمومی کشور هدف و تغییر نگرشها و رفتارهای سیاسی آنان گفته می شود. (عسگری، ۱۳۹۰: ۴۹۱)

۱۵) استفاده از توانمندی های پهپاد

هواپیماهای بدون سرنشین (پهپاد) از جمله تجهیزات پیشرفته ای هستند که جایگاه ویژه ای در جنگهای آینده دارند پهپادها با استفاده از جثه کوچک، سرعت و قدرت مانور بالا و خاصیت پنهان کاری رادارگریزی می توانند در عملیات نفوذ، جاسوسی، مراقبت و توقف دفاع هوایی طرف استفاده شود. همچنین آنها در کار نظارت بر تحرکات دشمن، جمع آوری اطلاعات و ارسال آن به مراکز فرماندهی کاربرد دارند و از نظر فنی در برنامه های عملیاتی فرماندهان در میدانی نبرد قابل استفاده هستند. (شکوهی، ۱۳۸۹: ۱۶)

۱۶) پیوند هنر، علم و فناوری در جنگهای آینده

از مشخصه‌های دیگر جنگ‌های آینده پیوند هنر، علم و فناوری در آن است. به‌عنوان مثال پروژه نیروی زمینی آینده آمریکا در طول سال‌های گذشته تاکنون روابط نزدیکی با مراکز علوم و فناوری، دانشگاه‌ها، موسسه‌های علمی در وزارت دفاع و خارج از آن و از همه مهمتر با معاون حوزه وزارتی نیروی زمینی، موسسه طرح‌های تحقیقاتی پدافندی و غیره برقرار کرده است. (اسکیلز، ۱۳۸۴: ۱۴۶)

- ویژگی‌های جنگ آینده از دیدگاه فرارگاه مرکزی حضرت خاتم‌الانبیاء (صلی‌الله‌علیه‌وآله

وسلم) بشرح ذیل می‌باشد:

- ۱- برخورداری از سرمایه انسانی مومن، انقلابی، کارآمد، مسئولیت‌پذیر، ماهر و خلاق
- ۲- هدف‌گذاری درجنگ با نگاه آرمانی واقع بینانه
- ۳- هم‌افزایی و هم‌زمان سازی عناصر قدرت در صحنه جنگ و صحنه‌های عملیات
- ۴- توانایی تصمیم‌گیری و به‌کارگیری قدرت برای تحمیل اراده بر دشمن
- ۵- تاب‌آوری - مقاومت و جنگ در هر شرایط
- ۶- کم شدن فاصله کشف اهداف تا اقدام عملیاتی
- ۷- افزایش دقت هدف‌گیری و هوشمندی سلاح‌ها
- ۸- عملیات آفند دورایستایی هوایی و موشکی
- ۹- برخورداری از قدرت غافلگیری بالا در هدف‌گذاری، آمادگی و اقدام علیه دشمن
- ۱۰- اشراف اطلاعاتی برای اقدام، حفظ و تداوم در هر شرایط
- ۱۱- اجتناب از جنگ فرسایشی با واکنش پرشدت و گسترش جغرافیایی صحنه جنگ
- ۱۲- جنگ اطلاعاتی با هدف ضربه‌زنی شریان‌های اطلاعاتی دشمن
- ۱۳- توسعه عملیات‌های ویژه در صحنه جنگ و صحنه‌های عملیات
- ۱۴- خلق صحنه‌های عملیات جدید از طریق عملیات ترکیبی در زمان و مکان غیر قابل انتظار
- ۱۵- توسعه عملیات سطح و زیر سطح در دریا
- ۱۶- توسعه عملیات رزم هوایی بدون سرنشین
- ۱۷- دفاع هوایی کارآمد و مستمر
- ۱۸- عملیات تأثیرمحور
- ۱۹- عملیات شبکه محور(فرماندهی و کنترل کارآمد، امن و پایدار)

- ۲۰- هدف‌گیری اهداف عمیق- راهبردی و مراکز ثقل نظامی دشمن
- ۲۱- مقابله هم‌زمان با عملیات دشمن در سطوح راهبردی، عملیاتی و تاکتیکی
- ۲۲- مصون‌سازی نیرو و تجهیزات از طریق عملیات پدافند غیرعامل پایدار و فعال در هر شرایط
- ۲۳- عملیات روانی هوشمند، موثر و مستمر
- ۲۴- ابتکار، خلاقیت، نوآوری در تاکتیک و تکنیک
- ۲۵- مردمی کردن دفاع در زمین
- ۲۶- تمرکز اقدام بر روی نقاط ضعف و مقابله با نقاط قوت دشمن
- ۲۷- انعطاف‌پذیری در ساختار، سازمان و روش‌ها در جنگ
- ۲۸- چابکی و چالاکی و قدرت جابه‌جایی سریع
- ۲۹- عملیات پدافند و آفند و آفند الکترونیک، سایبر و سایبر الکترونیک با قابلیت بالا
- ۳۰- برخورداری از ارتباط امن، مداوم و پایدار
- ۳۱- استمرار و تداوم آماد با قابلیت ماندگاری بالا
- ۳۲- حفظ مراکز ثقل و نقاط حیاتی و حساس کشور در هر شرایط
- ۳۳- تقویت و توجه ویژه و توان موشکی، زیرسطحی، پهپادی و جنگال
- ۳۴- بهره‌گیری از فناوری‌های نوین و برترساز
- ۳۵- دفاع همه‌جانبه با رویکرد فرهنگ‌سازی و بسیج مردمی
- ۳۶- توسعه کمی و کیفی برتری سازه‌های نظامی، با به‌کارگیری فناوری‌های پیشرفته و شگفتی‌ساز
- ۳۷- بهره‌گیری حداکثری از عملیات فریب
- ۳۸- توسعه پدافند جنگ نوین
- ۳۹- توسعه پدافند داخلی (قرارگاه مرکزی حضرت خاتم‌الانبیاء (صلی‌الله علیه و آله و سلم)، ۱۳۹۹)

- ویژگی‌های جنگ آینده از منظر دشمن (آمریکا)

- ۱- دور ایستا بودن حملات هوایی و موشکی
- ۲- کم شدن فاصله زمانی کشف اهداف تا اقدام عملیاتی (کاهش زمان چرخه اطلاعات و اجرای عملیات)
- ۳- افزایش دقت هدف‌گیری و هوشمند شدن سلاح‌ها

- ۴- شبکه محور شدن جنگ، با قرار گرفتن اطلاعات، تسلیحات و فرماندهی و کنترل در یک مجموعه
- ۵- قدرت غافلگیری بالا (قدرت مخفی‌سازی، فریب، استقرار نیروی خارج از دسترس، تهاجم دور از انتظار هوایی در زمان، سمت، اهداف شیوه عملیات) با توجه به ضعف اطلاعاتی خودی
- ۶- اشراف اطلاعاتی با توجه به امکانات گسترده در فضا، هوا، زمین و دریا و افزایش برخورداری دشمن از مزیت اطلاعاتی (با رصد دائمی جنگ و عملیات)
- ۷- عملیات پرشدت و متمرکز در زمان کوتاه (اجتناب از فرسایشی شدن جنگ)
- ۸- اتکای عملیات به فناوری‌های جدید بعضاً ناشناخته
- ۹- سرعت و قابلیت انعطاف بالا در جابه‌جایی صحنه عملیات در حوزه‌های هوایی و دریایی
- ۱۰- افزایش قدرت تخریبی و عمق نفوذ بمب‌ها و موشک‌ها در مواضع مستحکم
- ۱۱- گسترش عملیات از نظر بعد (سطح، زیرسطح، فضا و هوا) و جغرافیا
- ۱۲- ارتقای توانمندی اجرای عملیات هوایی و دریایی در شرایط آب و هوایی مختلف
- ۱۳- عملیات نظامی «تأثیر محور» مبتنی بر اطلاعات، با تمرکز بر نقاط ثقل نیروی کشور مقابل
- ۱۴- ترکیب عملیات‌های نظامی و امنیتی و متنوع شدن محیط وقوع تهدیدات و نوع عملیات
- ۱۵- تلاش برای هم‌زمان سازی عملیات در سطوح تاکتیکی، عملیاتی و راهبردی
- ۱۶- تلاش برای کاهش تلفات و خسارات جنگ با توجه به استفاده از فناوری‌های جدید
- ۱۷- بهره‌گیری از عملیات روانی گسترده با استفاده از تاکتیک‌ها و تکنیک‌های فضای مجازی، رسانه و...
- ۱۸- شکاف بین راهبردهای نظامی و سیاسی کشور
- ۱۹- ائتلاف سازی بر علیه ج.ا.ایران (منزوی سازی ایران)
- ۲۰- تهاجم روانی و تبلیغاتی به نظام، رهبری و قدرت ملی
- ۲۱- هم‌زمان سازی عملیات علیه مناطق خاکستری و صحنه‌های عملیات
- ۲۲- به‌کارگیری تسلیحات پرسه زن و پهپادهای انتحاری به‌صورت گسترده و انبوه
- ۲۳- دفاع عامل و دفاع غیرعامل (مستحکم‌سازی، پراکنده‌سازی، استتار و توزیع)
- ۲۴- توانمندی قدرت افکنی (تضمین شکل دهی به صحنه نبرد)
- ۲۵- توجه ویژه به استفاده از عملیات‌های بیوتروریستی
- ۲۶- انجام عملیات‌های پیش‌دستانه

- ۲۷- مشروعیت سازی
- ۲۸- تقلیل توان ژئوپلیتیک
- ۲۹- ناامن سازی پایتخت
- ۳۰- کاهش آستانه تحمل ملی
- ۳۱- تضعیف عمق راهبردی ایران (قرارگاه مرکزی حضرت خاتم الانبیاء (صلی الله علیه و آله و سلم)، (۱۳۹۹)

روش‌شناسی تحقیق

نظر به این که تحقیق به دنبال ویژگی‌ها جنگ آینده مؤثر بر استمرار عملیاتی رزم زمینی است و با توجه به این که نتایج حاصله از پژوهش در حوزه رزم زمینی قابل بهره‌برداری می‌باشد. بنابراین در زمره تحقیقات کاربردی محسوب می‌شود. روش انجام این پژوهش موردی-زمینه‌ای است. این پژوهش در زمره پژوهش‌های اکتشافی جای می‌گیرد که هدف آن اکتشاف سازه‌های موضوع می‌باشد که به روش توصیفی تحلیلی انجام شده است. پژوهش حاضر از نظر قلمرو زمانی، افق چشم‌انداز ۱۴۱۴ را در بر گرفته و تا پایداری عوامل محیطی در رزم زمینی استمرار دارد و پژوهش حاضر از لحاظ مکانی صحنه‌های عملیات زمینی جمهوری اسلامی ایران را شامل می‌شود. همچنین برای شناخت و درک تجارب افراد و تفاسیر آنان در زمینه استمرار عملیاتی، از نظرات خبرگان و صاحب‌نظران در این حوزه بهره‌برداری شده است؛ که در نهایت ویژگی‌های جنگ آینده مؤثر بر استمرار عملیاتی رزم زمینی ارائه گردیده است. جامعه آماری این پژوهش شامل دو بخش می‌باشد. بخش اول جامعه خبرگان؛ که دربرگیرنده خبرگان و اساتید نظامی بوده و بخش دوم جامعه عمومی؛ شامل کلیه مشاغل سرتیپی به بالای ستاد کل نیروهای مسلح، قرارگاه مرکزی حضرت خاتم الانبیاء (صلی الله علیه و آله و سلم)، ستاد آجا و نیروی زمینی مرتبط با رزم زمینی می‌باشند. تعداد جامعه آماری بخش اول ۱۲ نفر و حجم نمونه بخش دوم ۱۰۷ نفر تشکیل داده‌اند. روش‌ها و ابزار جمع‌آوری اطلاعات و داده‌ها به صورت: کتابخانه‌ای و میدانی بوده که پس از مطالعه مبانی تئوریک، تحلیل اسناد مربوطه، مصاحبه عمیق و هدفمند با خبرگان و صاحب‌نظران در حوزه علوم راهبردی دفاعی _ امنیتی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و واکاوی پیشینه‌های موجود به مفهومی اولیه‌ای دست پیدا نمود و سپس با استفاده از داده‌های گردآوری شده، به پرسش‌نامه محقق ساخته‌ای دست

یافت، سپس در یک جمع خبرگی دوازده نفره به تعیین شاخص‌های روان‌سنجی (روایی و پایایی) پرداخت و پس از تعیین شاخص‌ها جهت ممیزی طرح موردنظر به روش پیمایش عمل شده است. روش تجزیه و تحلیل اطلاعات در این پژوهش از آنجایی که فرضیه‌ای به‌عنوان پاسخ به سؤال پژوهش وجود ندارد، داده‌های این پژوهش بشرح ذیل، تهیه و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند:

۱. ابتدا، با مطالعات نظری و با کمک فکری خبرگان، ویژگی‌های جنگ آینده احصاء شده است.
۲. به روش خبرگی و سپس از طریق پرسش‌نامه در معرض قضاوت خبرگان قرارگرفته و پس از اخذ نظرات خبرگان (پاسخ پرسش‌نامه‌ها)، از پارامترهای توصیفی بخصوص جدول توزیع فراوانی استفاده شده است.

روایی^۱ و پایایی^۲ پرسش‌نامه

الف) روایی

۱. روایی ظاهری یا صوری

روایی صوری بیانگر این است که سؤال‌ها یا گویه‌های آزمون تا چه حد شبیه به موضوعی است که برای اندازه‌گیری آن منطقی که در واقع با قضاوت متخصصان و یا خبرگان مربوط به موضوع است. لذا در این مرحله از تحقیق پرسش‌نامه‌ها توسط استاد راهنما و پژوهش‌گر از نظر شکل، فونت و املائی و ... مورد سنجش قرار گرفتند.

۲. روایی محتوایی

مفهوم روایی (اعتبار) به این سؤال پاسخ می‌دهد که ابزار اندازه‌گیری تا چه حد خصیصه مورد نظر را می‌سنجد روش‌های متعددی برای سنجش روایی وجود دارد که شاخص روایی محتوایی (CVI^۳) برای اصلاح سؤالات و (CVR^۴) برای حذف است. این شاخص‌ها توسط لاوشه^۵ (۱۹۷۵) و والتزو باسل^۶ (۱۹۸۱) که یک صاحب نظر در عرصه روش تحقیق هستند بشرح فرمول زیر ارائه شده است:

$$\text{CVI} : \text{CVI} \frac{NE}{\text{مجموع خبرگان}}$$

^۱ Validity

^۲ Reliability

^۳ Content Validity Ratio

^۴ Content validity indic

^۵ Lawsh

^۶ Waltz & Bausell

بر اساس پرسش‌نامه، به سنجش CVR آن‌ها پرداخته می‌شود پرسش‌نامه‌ها بین ۱۲ نفر از خبرگان آشنا به روش پژوهش تکثیر گردید تا سودمند بودن سؤالات هرگویه را مورد ارزیابی قرار دهند. لازم است به‌ذکر است میزان قابل قبول CVR بر اساس تعداد خبرگان بشرح ادامه است:

جدول ۱: مقدار قابل قبول CVR

تعداد خبرگان	CVR قابل قبول	تعداد خبرگان	CVR قابل قبول
۵	۰,۹۹	۱۳	۰,۵۴
۶	۰,۹۹	۱۴	۰,۵۱
۷	۰,۹۹	۱۵	۰,۴۹
۸	۰,۷۸	۲۰	۰,۴۲
۹	۰,۷۵	۲۵	۰,۳۷
۱۰	۰,۶۲	۳۰	۰,۳۳
۱۱	۰,۵۹	۳۵	۰,۳۱
۱۲	۰,۵۶	۴۰	۰,۲۹

ب) بعد از تنظیم پرسش‌نامه ابتدایی، چند نمونه از آن بین تعدادی از نخبگان و صاحب‌نظران توزیع و در جهت تکمیل پرسش‌نامه نظرات آن‌ها جمع‌آوری و در پرسش‌نامه نهایی لحاظ شد و برای بررسی اعتبار و پایایی پرسش‌نامه از روش محاسبه ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. پایایی پرسش‌نامه این تحقیق ۸۹٪ درصد بوده که قابل قبول و از اعتبار کافی برای ارزیابی شاخص‌ها برخوردار است.

جدول ۲: ضریب آلفای کرونباخ مؤلفه‌های پرسش‌نامه

مقیاس	تعداد نمونه	مقدار آلفا
پیش‌گیری وضعی	۱۲	۸۹٪

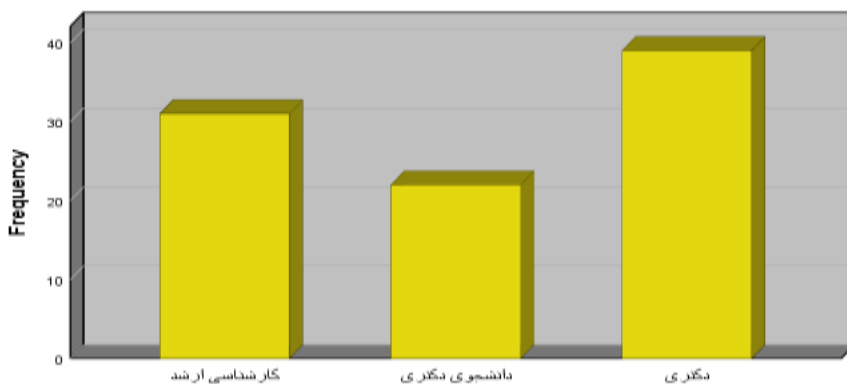
همان‌طور که در جدول بالا مشاهده می‌شود ضریب آلفای کرونباخ ۸۹٪ برای پایایی پرسش‌نامه محاسبه گردید که ضریب آلفای مطلوبی برای پرسش‌نامه می‌باشد همچنین تمامی سؤالات از ضریب همبستگی خوبی با نمره کل برخوردار بودند که نشان دهنده همبستگی درونی بالای پرسش‌نامه می‌باشد.

تجزیه و تحلیل داده‌ها و یافته‌های تحقیق

آمار توصیفی: در جدول زیر، اطلاعات جمعیت شناختی جامعه آماری، شامل میزان تحصیلات و میزان آشنایی با استمرار عملیاتی در رزم زمینی آورده شده است.

جدول ۳: توزیع فراوانی پاسخ گویان برحسب سطح تحصیلات

سطح تحصیلات	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
کارشناسی ارشد	31	33.7	33.7	33.7
دانشجوی دکتری	22	23.9	23.9	57.6
دکتری	39	42.4	42.4	100.0
مجموع	92	100.0	100.0	

نمودار ۱: توزیع فراوانی پاسخ گویان برحسب سطح تحصیلات

جدول و نمودار بالا نشان دهنده‌ی میزان تحصیلات جامعه نمونه هست که ۳۳,۷ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد و ۲۳,۹ درصد دانشجوی دکتری و ۴۲,۴ درصد دارای مدرک دکتری می‌باشند.

ویژگی‌های جنگ آینده مؤثر بر استمرار عملیاتی رزم زمینی کدام است؟

محقق تحلیل سؤال را با استفاده از یافته‌های ادبیات تحقیق و خبرگی حاصل از نظرات خبرگان حوزه عملیات نیروهای مسلح در قالب مصاحبه در آن لحاظ گردیده است را مبنا قرار داده، جنگ آینده به جنگی اطلاق می‌شود که در پیش‌روی جوامع بشری قرار داشته، ضمن تمایز و تفاوت نسبی در عناصر و ارکان و اهداف جنگ، نسبت به گذشته دارای ابعادی فراتر از جنگ نظامی صرف بوده (افزایش عامل اقتصادی، سیاست، فرهنگ فناوری نوین و غیره) و در عمل بر دکترین‌های نوین متکی است با توجه به استدلال بالا در تحقیق حاضر تبیین ویژگی‌های جنگ‌های آینده برای استمرار عملیاتی رزم زمینی جزو برنامه‌های بسیار ضروری برای رزم زمینی باشد چرا که مشخص نمودن این ویژگی‌ها و دسته‌بندی آن‌ها می‌تواند نقش بسزایی در برنامه‌ریزی‌ها برای استمرار عملیاتی رزم زمینی در جنگ آینده داشته باشد. برای این منظور تعدادی ویژگی‌های جنگ

آینده که برگرفته از مطالعات و ادبیات موضوع بود در قالب پرسشنامه اولیه لیست گردیده و با طرح آن در پنل‌های خبرگی، این پرسش‌نامه‌ها تنظیم گردید، میزان مرتبط بودن یا نبودن هر شاخص استمرار عملیاتی با بهره‌گیری از طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت از جامعه خبرگی پرسیده شد. پس از آن داده‌های حاصل به کمک فنون آمار توصیفی و استنباطی مورد تحلیل قرار گرفت، نتایج این تحلیل‌ها بشرح ادامه است:

جدول ۴: ویژگی‌های جنگ آینده مؤثر بر استمرار عملیاتی

Sig	t	میانگین	میزان تأثیر بر استمرار عملیات رزم زمینی					مؤثر بر استمرار عملیات رزم زمینی		ویژگی‌های جنگ آینده	ردیف
			خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	می‌باشد	نمی‌باشد		
.000	61.080	4/902	90/2	9/8	0.0	0.0	0.0	0.0	100/0	فرماندهی و کنترل کارآمد، امن و پایدار	۱
.000	43.389	4/804	80/4	19/6	0.0	0.0	0.0	0.0	100/0	هم‌افزایی و هم‌زمان سازی عناصر قدرت در صحنه جنگ و صحنه عملیات	۲
.000	35.816	4/739	75/0	23/9	1/1	0.0	0.0	1/1	98/9	توانایی تصمیم‌گیری و به‌کارگیری قدرت برای تحمیل اراده بر دشمن	۳
.000	32.494	4/674	68/5	30/4	1/1	0.0	0.0	0.0	100/0	تاب‌آوری - مقاومت و جنگ در هر شرایط	۴
.000	24.344	4/565	63/0	30/4	6/5	0.0	0.0	1/1	98/9	کم شدن فاصله کشف اهداف تا اقدام عملیاتی	۵
.000	25.743	4/685	77/2	14/1	8/7	0.0	0.0	0	100/0	دقت هدف‌گیری و هوشمندی سلاح‌ها	۶
.000	28.010	4/707	77/2	16/3	6/5	0.0	0.0	1/1	98/9	عملیات آفند دورایستایی هوایی و موشکی	۷
.000	24.344	4/565	63/0	30/4	6/5	0.0	0.0	1/1	98/9	برخورداری از قدرت غافلگیری بالا در هدف‌گذاری و اقدام علیه دشمن	۸
.000	32.393	4/761	80/4	15/2	4/3	0.0	0.0	0.0	100/0	اشراف اطلاعاتی برای اقدام، حفظ و تداوم در هر شرایط	۹

.000	21.051	4/370	44/6	47/8	7/6	0.0	0.0	0.0	100/0	اجتناب از جنگ فرسایشی با و اکثش پرشدهت و گسترش جغرافیایی صحنه جنگ	۱۰
.000	21.443	4/565	68/5	19/6	12/0	0.0	0.0	1/1	98/9	جنگ اطلاعاتی با هدف ضربه زنی بر شریان‌های اطلاعاتی دشمن	۱۱
.000	20.621	4/451	54/3	35/9	9/8	0.0	0.0	2/2	97/8	توسعه عملیات‌های ویژه در صحنه جنگ و صحنه‌های عملیات	۱۲
.000	21.575	4/424	50/0	42/4	7/6	0.0	0.0	3/3	96/7	بهره گیری حداکثری از عملیات فریب	۱۳
.000	42.832	4/826	83/7	15/2	1/1	0.0	0.0	1/1	98/9	توسعه عملیات رزم هوایی پدافند	۱۴
.000	38.821	4/783	79/3	19/6	1/1	0.0	0.0	0.0	100/0	دفاع هوایی کارآمد و مستمر	۱۵
.000	27.858	98/9	64/1	31/5	4/4	0.0	0.0	1/1	98/9	عملیات تأثیر محور	۱۶
.000	28.383	4/717	77/2	18/5	3/3	1/1	0.0	1/1	98/9	برخورداری از سرمایه انسانی مومن، انقلابی، کارآمد، مسئولیت پذیر، ماهر و خلاق	۱۷
.000	28.833	4/674	70/7	27/2	1/1	1/1	0.0	0.0	100/0	هدف گیری اهداف عمیق- راهبردی و مراکز نقل نظامی دشمن	۱۸
.000	29.529	4/663	69/6	27/2	3/3	0.0	0.0	1/1	98/9	مقابله همزمان با عملیات دشمن در سطوح راهبردی، عملیاتی و تاکتیکی	۱۹
.000	24.134	4/554	62/0	31/5	6/5	0.0	0.0	0.0	100/0	مصون سازی نیرو و تجهیزات از طریق عملیات پدافند غیرعامل پایدار و فعال در هر شرایط	۲۰
.000	29.913	4/674	70/7	26/1	3/3	0.0	0.0	2/2	97/8	عملیات روانی هوشمند مؤثر و مستمر	۲۱

۰۰۰	29.913	4/674	70/7	26/1	3/3	0.0	0.0	0	100/0	ابتکار، خلاقیت نوآوری در تاکتیک و تکنیک	۲۲
۰۰۰	22.646	4/516	58/7	32/6	8/7	0.0	0.0	3/3	96/7	دفاع همه جانبه با رویکرد فرهنگ سازی و بسج مردمی	۲۳
۰۰۰	38.398	4/780	78/3	19/6	2/2	0.0	0.0	0.0	100/0	چابکی و چالاکي و قدرت سریع	۲۴
۰۰۰	55.288	4/880	88/0	12/0	0.0	0.0	0.0	0.0	100/0	عملیات پدافند و آفند و آفند الکترونیک، سایبر و سایبر الکترونیک با قابلیت بالا	۲۵
۰۰۰	44.057	4/837	84/8	14/1	1/1	0.0	0.0	0.0	100/0	بهره گیری از فناوری‌های نوین و برتر ساز	۲۶
۰۰۰	37.271	4/815	83/7	15/2	1/1	0.0	0.0	0.0	100/0	استمرار و تداوم آماد با قابلیت ماندگاری بالا	۲۷
۰۰۰	40.670	4/804	81/5	17/4	1/1	0.0	0.0	1/1	98/9	حفظ مراکز ثقل و نقاط حیاتی و حساس کشور در هر شرایط	۲۸

نتیجه گیری و پیشنهاد

الف- نتیجه گیری:

در این تحقیق پس از تبیین مسئله مورد پژوهش اقدام به بررسی پیشینه‌های مرتبط با موضوع تحقیق انجام گرفت. روش‌شناسی تحقیق مبنی بر کاربردی بودن با استفاده از روش موردی-زمینه‌ای با رویکرد آمیخته، در قلمرو زمانی افق چشم‌انداز ۱۴۱۴ را در بر گرفته و تا پایداری عوامل محیطی رزم زمینی استمرار دارد و قلمرو مکانی صحنه‌های عملیات زمینی جمهوری اسلامی ایران تبیین گردیده است. تعداد جامعه آماری خبرگان ۱۲ نفر و حجم نمونه جامعه عمومی ۱۰۷ نفر تعیین و از ۹۲ نفر پاسخ‌نامه اخذ گردید، برای اطمینان از کفایت جامعه به‌منظور صحت‌گذاری داده‌های جمع‌آوری شده از فرمول کوکران استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی با توجه به روش تحقیق در این پژوهش، پس از بررسی اسناد و مدارک و مصاحبه‌های انجام شده با مطالعات نظری مختلف و با کمک فکری نخبگان و ویژگی‌های مؤثر بر استمرار عملیاتی رزم زمینی متناظر با سؤال تحقیق، استخراج شد. برای داده‌های کمی از آمار توصیفی و آمار استنباطی (نرم‌افزار SPSS) استفاده شد. با توجه به سؤالات تحقیق ابتدا پرسش‌نامه اول استخراج شد سپس

با تبادل نظر با اساتید راهنما و مشاور به منظور تجزیه و تحلیل PESTEL+DS (دفاعی، امنیتی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی، فناوران، محیطی، قانونی) بر اساس یافته‌های مطالعات نظری و متناظر با نیازهای استمرار عملیاتی رزم زمینی گویه‌های پرسش‌نامه تنظیم گردید. پرسشنامه مذکور به برخی از افراد صاحب‌نظر و خبره مرتبط با موضوع به تعداد ۱۲ نفر ارائه شد. پس از اخذ نقطه نظرات آنان، اصلاحات لازم به عمل آمده و سپس پرسش‌نامه‌ی دوم با لحاظ نمودن نظرات افراد صاحب‌نظر و خبره به عنوان پرسش‌نامه تحقیق در قالب سؤالات بسته و یک سؤال باز، طراحی گردید. از جامعه نمونه تقاضا گردید تا ضمن مطالعه و دقت لازم در ارائه‌ی پاسخ به سؤال مزبور، نظر خود را درباره‌ی میزان تأثیر هر یک از سؤالات بر استمرار عملیاتی رزم زمینی در جنگ آینده را در یکی از گزینه‌های پنج‌گانه که بر اساس مقیاس پنج گزینه‌ای طیف لیکرت طراحی شده‌اند، مشخص نمایند. به منظور اطمینان از روایی ابزار سنجش و گردآوری اطلاعات، از شاخص نسبت روایی محتوایی استفاده شد و پایایی از طریق محاسبه آلفای کرون باخ احصاء گردید.

بر اساس تحلیل محتوای ادبیات نظری، مصاحبه انجام‌شده با خبرگان و همچنین نتایج پرسشنامه توزیع‌شده در این پژوهش، محقق پاسخ به سؤال تحقیق را بشرح زیر تبیین نموده است:

پاسخ سؤال تحقیق: ویژگی‌های جنگ آینده مؤثر بر استمرار عملیاتی رزم زمینی کدام است؟

۱. فرماندهی و کنترل کارآمد، امن و پایدار
۲. هم‌افزایی و هم‌زمان سازی عناصر قدرت در صحنه جنگ و صحنه عملیات
۳. توانایی تصمیم‌گیری و به‌کارگیری قدرت برای تحمیل اراده بر دشمن
۴. تاب‌آوری- مقاومت و جنگ در هر شرایط
۵. کم شدن فاصله کشف اهداف تا اقدام عملیاتی
۶. دقت هدف‌گیری و هوشمندی سلاح‌ها
۷. عملیات آفند دورایستایی هوایی و موشکی
۸. برخورداری از قدرت غافلگیری بالا در هدف‌گذاری و اقدام علیه دشمن
۹. اشراف اطلاعاتی برای اقدام، حفظ و تداوم در هر شرایط
۱۰. اجتناب از جنگ فرسایشی با و اکنش پرشدت و گسترش جغرافیایی صحنه جنگ
۱۱. جنگ اطلاعاتی با هدف ضربه‌زنی بر شریان‌های اطلاعاتی دشمن
۱۲. توسعه عملیات‌های ویژه در صحنه جنگ و صحنه‌های عملیات
۱۳. بهره‌گیری حداکثری از عملیات فریب
۱۴. توسعه عملیات رزم پدافند هوایی
۱۵. دفاع هوایی کارآمد و مستمر

۱۶. عملیات تأثیر محور
۱۷. برخورداری از سرمایه انسانی مؤمن، انقلابی، کارآمد، مسئولیت پذیر، ماهر و خلاق
۱۸. هدف‌گیری اهداف عمیق - راهبردی و مراکز ثقل نظامی دشمن
۱۹. مقابله هم‌زمان با عملیات دشمن در سطوح راهبردی، عملیاتی و تاکتیکی
۲۰. مصون سازی نیرو و تجهیزات از طریق عملیات پدافند غیرعامل پایدار و فعال در هر شرایط
۲۱. عملیات روانی هوشمند موثر و مستمر
۲۲. ابتکار، خلاقیت نوآوری در تاکتیک و تکنیک
۲۳. دفاع همه جانبه با رویکرد فرهنگ سازی و بسج مردمی
۲۴. چابکی و چالاکي و قدرت سریع
۲۵. عملیات پدافند و آفند و آفند الکترونیک، سایبر و سایبر الکترونیک با قابلیت بالا
۲۶. بهره‌گیری از فناوری‌های نوین و برتر ساز
۲۷. استمرار و تداوم آماد با قابلیت ماندگاری بالا
۲۸. حفظ مراکز ثقل و نقاط حیاتی و حساس کشور در هر شرایط

ب- پیشنهادها

۱. با توجه به ویژگی‌های جنگ آینده مؤثر بر استمراری عملیاتی رزم زمینی در خصوص ارتقاء، بهینه‌سازی و بازسازی تجهیزات رزم زمینی با استفاده از توان و ظرفیت صنایع داخلی، مراکز تحقیقاتی نیروهای مسلح و ودجا اقدام گردد.
۲. در خصوص ارتقاء سطح کمی و کیفی آموزش‌های تخصصی مدیریت و فرماندهی در مراکز آموزشی با محوریت تمرکززدایی در رده‌های مختلف فرماندهی و اجرای رزمایشات مشترک و مرکب نسبت به ارتقاء مهارت فرماندهان و پایداری در عملیات اقدام گردد.
۳. افزایش توجه به حوزه رزم زمینی و افزایش اولویت در سناریوهای تهدید زمینی، بدلیل تجربیات حاصل از جنگ روسیه و اوکراین و تلاش روزافزون آمریکا و رژیم صهیونیستی جهت نفوذ در کشورهای همسایه در دستور کار سازمان‌های مسؤل قرار گیرد.
۴. توجه ویژه به ارتقاء توان پهپادی و موشکی رزم زمینی، مجهز به فناوری پیشرفته روز دنیا با حمایت‌های آجا، قرارگاه مرکزی حضرت خاتم‌الانبیاء(ص) و ستاد کل ن.م.
۵. پژوهش در خصوص ساختار، سازمان و تجهیزات کلی رزم زمینی با نگاه به جنگ آینده اجرا گردد.

فهرست منابع:

- قرآن کریم، ترجمه آیت‌الله‌العظمی مکارم شیرازی (۱۳۸۹)، تهران، تابان
- الف- منابع فارسی**
- آقامحمدی، داوود، (۱۳۸۹)، *رویکردی نوین در سازمان‌های نظامی*، تهران، مرکز مطالعات راهبردی آجا
- آقامحمدی، داوود، (۱۳۹۷)، *مدیریت راهبردی نظامی*، تهران، دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا
- آیین‌نامه عملیات ارتش آمریکا، (۲۰۰۴)، *FM 3-0*
- اسکیلز، رابرت اچ، (۱۳۸۴)، *جنگ آینده*، تهران، دانشکده فرماندهی و ستاد سپاه
- امینیان، بهادر، (۱۳۸۹)، *جنگ آینده در ادبیات استراتژیک آمریکا*، تهران، فصلنامه سیاست دفاعی، شماره ۳۲-۳۳، تهران، دانشگاه عالی دفاع ملی
- تقوی‌اصل، فیصل، (۱۳۸۸)، *جنگ سایبری و انقلاب اسلامی*، ماهنامه خلیج‌فارس و امنیت، سال دهم شماره ۹۷
- حیدری، کیومرث و عبدی، فریدون، (۱۳۹۱)، *جنگ‌های آینده و مشخصات آن با تحلیلی بر دیدگاه برخی صاحب نظران نظامی غرب*، فصلنامه علمی _ پژوهشی مدیریت نظامی، تهران، دانشگاه افسری امام علی (علیه‌السلام)
- دهخدا، علی اکبر، (۱۳۵۱)، *لغت نامه دهخدا*، تهران، دانشگاه تهران
- سعادت‌راد، علیرضا، (۱۳۸۹)، *آموزه‌های از جنگ ناهم‌تراز*، گذشته تا حال، فصلنامه علوم و فنون نظامی، سال هفتم، شماره ۱۶، تهران، دافوس آجا
- سلامی، حسین و نواده توپچی، حسین، (۱۳۸۷)، *فناوری‌های نوین در جنگ‌های آینده*، فصلنامه نگرش راهبردی شماره ۸۹-۹۰، تهران، دانشگاه عالی دفاع ملی
- شکوهی، حسین، (۱۳۸۹)، *توانمندی پهباد در جنگ‌های آینده*، فصلنامه علوم و فنون نظامی، سال هفتم، شماره ۱۸، تهران، دافوس آجا
- طاهری، سلیمان، (۱۳۹۷)، *تدوین راهبردهای رزم زمینی برای مقابله با غافلگیری نظامی در جنگ آینده (رساله دکتری)*، تهران، دانشگاه عالی دفاع ملی
- عسگری، محمود، (۱۳۹۰)، *جنگ نرم عرصه دفاع ملی*، تهران، سازمان عقیدتی آجا
- عساریان نژاد، حسین و قرائی آشتیانی، محمدرضا (۱۳۹۱)، *سامانه آمادی دفاع همه‌جانبه در منازعات آینده*، فصلنامه مطالعات استراتژیک سال دوازدهم شماره ۵۰، تهران، دانشگاه عالی دفاع ملی

- عزیزی، محمد، (۱۳۹۶)، طراحی الگوی سازمان برای رزم جهت تقویت توان رزمی نیروهای مسلح مبتنی بر جنگ‌های آینده (رساله دکتری)، تهران، دانشگاه عالی دفاع ملی
 - فرهنگ واژه‌های نظامی، (۱۳۹۲)، فرهنگ واژه‌های نظامی مصوب فرهنگستان زبان و ادب فارسی، تهران، ستاد کل نیروهای مسلح
 - قرارگاه مرکزی حضرت خاتم‌الانبیاء(ص)، (۱۳۹۹)، میز خبرگی و کمیته مطالعاتی، تهران، ستاد کل نیروهای مسلح
 - محرابی، غلامرضا، (۱۳۸۹)، تجزیه و تحلیل جنگ‌های معاصر، تهران، دانشکده فرماندهی و ستاد سپاه
- ب- مصاحبه‌ها**
- مصاحبه با امیر دکتر داود آقامحمدی، مرکز مطالعات راهبردی آجا، ۱۳۹۸/۴/۲۵